

LBRIS

We know
books

Claudia Motea

BRÂNCUȘI,
dragoste mea!

EDITURA
CREATOR
BRAȘOV, 2023

CUPRINS

DIN INIMA LUI BRÂNCUȘI... <i>de Claudia Motea</i>	7
--	---

BRÂNCUȘI, DRAGOSTEA MEA!

MADemoISELLE POGANY	13
MARIA TĂNASE	15
EILEEN LANE	19
PEGGY GUGGENHEIM	21
MADAME LEONIE RICOU	23
MARIA BONAPARTE	25
CELLA DELAVRANCEA	27
BARONEASA RENÉE IRANA FRACHON	29
MILIȚA PETRAȘCU	30

NOUĂ PERSONAJE ÎN CĂUTAREA UNUI CIOPLITOR - IUBIRILE LUI BRÂNCUȘI ÎN VIZIUNEA ARTISTEI CLAUDIA MOTEA <i>de Prof. drd. Elena-Carmen Bobocescu</i>	33
---	----

FR

BRÂNCUȘI, MON AMOUR!

MADMOISELLE POGANY.....	39
MARIA TĂNASE	41
EILEEN LANE	46
PEGGY GUGGENHEIM.....	48
MADAME LEONIE RICOU	50
MARIA BONAPARTE.....	52
CELLA DELAVRANCEA	54
BARONESSE RENEE IRANA FRANCHON	56
MILITSA PATRASCOU	58

UK

BRÂNCUȘI, MY LOVE!

MADMOISELLE POGANY.....	63
MARIA TĂNASE	65
EILEEN LANE	70
PEGGY GUGGENHEIM.....	72
MADAME LEONIE RICOU	74
MARIA BONAPARTE.....	76
CELLA DELAVRANCEA	78
BARONESSE RENEE IRANA FRANCHON	80
MILITA PATRASCU.....	81

DESPRE BRÂNCUȘI, DRAGOSTEA MEA!

de Prof. drd. Ovidiu Constantin Cornilă..... 83

ES

BRÂNCUȘI, MI AMOR!

MADEMOISELLE POGANY	89
MARIA TĂNASE	91
EILEEN LANE	95
PEGGY GUGGENHEIM.....	97
MADAME LEONIE RICOU	99
MARIA BONAPARTE.....	101
CELLA DELAVRANCEA	103
BARONESA RENEE IRANA FRACHON	105
MILIȚA PETRAȘCU	106

IT

BRÂNCUȘI, AMORE MIO!

MADEMOISELLE POGANY	111
MARIA TĂNASE	113
EILEEN LANE	118
PEGGY GUGGENHEIM.....	120
MADAME LEONIE RICOU	122
MARIA BONAPARTE.....	124
CELLA DELAVRANCEA	126
BARONESA RENEE IRANA FRACHON	128
MILIȚA PETRAȘCU	129

*** *de Catalina Roca*..... 131

DE	BRÂNCUȘI, MEINE LIEBE!	
	MADMOISELLE POGANY.....	135
	MARIA TĂNASE	137
	EILEEN LANE.....	143
	PEGGY GUGGENHEIM.....	145
	MADAME LEONIE RICOU.....	148
	MARIA BONAPARTE.....	150
	CELLA DELAVRANCEA	152
	BARONESA RENEE IRANA FRACHON.....	154
	MILIȚA PETRAȘCU	155
	*** <i>de Sabine Eisenburger</i>	157

CN	布朗库西, 我的爱慕!	
	波加尼小姐.....	161
	玛丽亚·坦纳斯.....	163
	艾琳·莱恩.....	168
	佩吉·古根海姆.....	170
	莱奥妮·里库夫人.....	172
	玛丽亚·波拿巴.....	174
	杰拉·得拉凡查.....	176
	男爵夫人 蕾妮·伊拉娜 弗拉雄.....	178
	米丽塔·帕特拉斯库.....	179

	O STATUIE A LUI CONSTANTIN BRÂNCUȘI MODELATĂ DE CLAUDIA MOTEA	
	<i>de Constantin Lupeanu</i>	181

HU

BRÂNCUȘI, SZERELMEM!

MADAMOISELLE POGANY	185
MARIA TÂNASE	187
EILEEN LANE	192
PEGGY GUGGENHEIM.....	194
MADAME LEONIE RICOU	196
MARIA BONAPARTE.....	198
CELLA DELAVRANCEA	200
BARONESA RENEE IRANA FRACHON	202
MILIȚA PETRAȘCU	203

SE

BRÂNCUȘI, MIN KÄRLEK!

FRÖKEN POGANY	207
MARIA TÂNASE	209
EILEEN LANE	214
PEGGY GUGGENHEIM.....	216
MADAME LEONIE RICOU	218
MARIA BONAPARTE.....	220
CELLA DELAVRANCEA	222
BARONESSAN RENEE IRANA FRACHON	224
MILIȚA PETRAȘCU	225

DESPRE BRÂNCUȘI ȘI DRAGOSTE!

de Prof. dr. Zoltan Schapira..... 227

UN GÂND DESPRE BRÂNCUȘI..

de Dr. Olivia Costea..... 229

IS

ברנקושי, אהובי

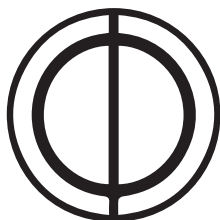
233	מדמוזל פוגאני	
235	מריה טנסה	
239	איליין ליין	
241	פגי גוגנהיים	
242	מאדאם ליאוני ריקו	
244	מריה בונפרטה	
246	צ'לה דלברנצ'יאה	
247	הברונית רנה אירנה פרקון	
248	מיליצה פטרסקו	
	O AVENTURĂ BRÂNCUȘIANĂ...	
	<i>de Avi Magid</i>	251

RU

БРАНКУЗИ, МОИ АМУР!

МАДЕМУАЗЕЛЬ ПОГАНИ	255
МАРИЯ ТЭНАСЕ	257
ЭЙЛИН ЛЕЙН	262
ПЕГГИ ГУГГЕНХАЙМ	264
МАДАМ ЛЕОНИ РИКУ	267
МАРИЯ БОНАПАРТ	269
ЧЕЛЛА ДЕЛАВРАНЧА	271
БАРОНЕССА РЕНЕ ИРАНА ФРАШОН	273
МИЛИЦА ПЭТРАШКУ	275

CONSTANTIN BRÂNCUȘI, UNUL DINTRE ALEȘII LUI DUMNEZEU! <i>de Nicoleta Paninopol</i>	277
BUNĂ ZIUA TON TON <i>de Constantin Brâncuși</i>	279
DIN CUVINTELE DE AUR ALE LUI CONSTANTIN BRÂNCUȘI	281
NIMIC NU POATE FI CONSTRUIT FĂRĂ DRAGOSTE... <i>de Martha Maria Mocanu</i>	287

Brâncuși, dragostea mea!

CLAUDIA MOTEA

DIN INIMA LUI BRÂNCUȘI...

Pot să spun că am pornit cu Brâncuși tocmai de la mine de-acasă.

Copilăria mi-a fost ca un joc în care mă bucuram și contempłam, conștient sau inconștient, toată măreția operei lui, acolo pe malul Jiului la Tg-Jiu. Stăteam așezată frumos și cuminte la Masa Tăcerii, de lângă Jii, iar în jocul meu de copil treceam ca un fluture sau ca o pasăre pe sub Poarta Sărutului, aspirând neconținut în visul meu de a deveni actriță și să mă înalț pe Coloana fără de Sfârșit, de pe Calea Eroilor.

Când am emigrat în Canada, l-am prețuit și mai mult pe Brâncuși și, alături de Eminescu exista permanent în inima mea și pe buzele mele, când vorbeam de valorile mele naționale.

Cea de-a treia întâlnire, strategică pentru actul meu creativ, a fost descoperirea cărții lui Miron Manega, „Brâncuși și femeile lui”. Am cumpărat mai mult de douăzeci de exemplare și le-am oferit

ca dar prietenilor și celor despre care știam că-l iubesc pe Brâncuși. Cred că în acel moment mi s-au deschis cu adevărat inima și gândul, pentru o ființare permanentă a sculptorului în creația mea artistică.

În primii ani ai reînțoarcerii în țară am vizitat Hobița, iar neamurile lui, strănepoții, m-au primit cu inima deschisă. Mi s-a oferit ocazia să rămân peste noapte chiar în camera lui nea Costache, acolo unde se zice că el a stat cu irlandeza Eileen Lane. Onoare înstelată, dar n-am rămas. Am promis doar că mă voi reînțoarce la Hobița. Cu această carte și, de altfel, cu tot proiectul BRÂNCUȘI, DRAGOSTEA MEA! simt că mă reîntorc în inima lui Brâncuși și că prin cele nouă personaje feminine, pe care le-am scris și le interpretez, dau glas iubirii geniale pentru Creație, Destin și Înălțare.

Mi-am dorit mult ca această carte să fie tradusă în zece limbi. Aceste traduceri ne ajută să îmbrățișăm mai mult universalitatea operei lui Brâncuși, să-l facem și mai mult cunoscut în lume și, implicit, arta noastră românească să țâșnească pe vârful de coloană infinită, așa cum mi-a plăcut să afirm într-un vers propriu din poezia „Mă întreb”.

Mulțumiri alese, cu recunoștință, tuturor celor implicați în acest proiect și, în primul rând, extraordinarilor traducători: Carmen Bobocescu, Ovidiu Cornilă, Olivia Costea, Zoltan Schapira, Avi Maghid, Sabine Eisenburger, Constantin Lupeanu, Catalina Roca, care pe lângă o traducere excelentă, au dăruit și câteva cuvintele andante pe care le primesc ca pe o binecuvântare!

Mulțumesc, cu iubire și recunoștință infinită, distinsei doamne Nicoleta Paninopol, director general al Centrului Unesco Mihai Eminescu din București!

Mulțumiri în culorile cele mai frumoase ale sufletului marelui actor Marius Bodochi a cărei voce inconfundabilă dă viață atât de frumos personajului *Brâncuși* pe scena oricărui teatru din lume unde este jucată piesa și REVERENȚĂ cordială zeiței regizorale, Beatrice Rancea, care a ridicat la rang de zapis-capodoperă spectacolul Brâncușian în care interpretez pe toate cele nouă personaje, femeile celebre-muze din viața sculptorului, de la Maria Tănase, Mademoiselle Pogany, Mița Petrașcu, Cella Delavrancea la Maria Leon Bonaparte.

Totodată, mulțumiri cordiale Asociației Culturale Libris Brașov pentru loialitatea unei colabo-

rări perpetue pe făgașul artei teatrului și scrisului și cele mai nobile gânduri întregii echipe a editurii Creator!

Iar acum, permiteți-mi, să închei printr-o notă poetică de suflet transpusă în poezia „Dacă”, scrisă de regretatul regizor Alecu Croitoru, maestrul pe care-l simt că mă veghează neostenit și-n permanență de Acolo, de Sus, și care în acest moment se bucură pentru mine, pentru tine, *Brâncuși, dragostea mea!* și pentru voi toți, iubiți cititori: „Dacă mai treceți vreodată pe-acasă/ Și nu-i găsiți pe-ai voștri în bățatură/ Nu-i căutați că ei sunt duși/ Să odihnească în piatra lui Brâncuși./ Dacă-au plecat în plinul primăverii/ Îi veți găsi urcând treaptă cu treaptă/ Coloana fără de Sfârșit/ Urcată-n semeția lumii, dreaptă./ Dacă-i prinsese iarna pe pământ/ Mergând acoperiți cu lăicere/ Îi veți găsi cu bunul rege dac/ Al țării drum/ Rostuind la Masa de Tăcere”.

*Cu îmbrățișarea acestui zbor înalt,
Eu, Claudia Motea*

DIN CUVINTELE DE AUR ALE LUI CONSTANTIN BRÂNCUȘI:

* * *

Copil fiind, am visat întotdeauna că aș fi vroit să zbor printre arbori spre ceruri... De atâția ani port nostalgia visului acestuia... Iubesc tot ce se înalță. Iubirea cheamă iubire. Nu este atât de important ca să fi iubit, cât să iubești tu cu toată puterea și cu toată ființa. Eu nu sunt nici suprarealist, nici baroc, nici cubist, și nici altceva de soiul acesta; eu, cu noul meu, vin din ceva ce este foarte vechi... Dumnezeirea este pretutindeni, și când uiți cu desăvârșire de tine, și când te simți umil, și când dăruiești... Îmi place să cred că divinitatea rămâne în opera ta, ea este magică. Arta este o oglindă în care fiecare vede ceea ce gândește. A „vedea” în depărtare este ceva, însă a ajunge acolo este cu totul altceva. Nu putem să-l ajungem niciodată pe Dumnezeu, însă curajul de a călători spre El este important...

* * *

Pentru Domnișoara Pogany s-ar putea să mă gândesc într-o zi la o interpretare și mai perfectă! Căci cine știe dacă o operă de artă este vreodată dusă până la capăt? Lucrurile nu sunt greu de făcut. Greu este să te pui în starea de a le face. Viața noastră se aseamănă cu o spirală. Nu știm în ce direcție este ținta ei, dar trebuie să mergem în direcția pe care o credem cea justă! Trebuie să încerci neconținut să urci foarte sus dacă vrei să poți să vezi foarte departe. Nu doresc niciodată să fiu la modă. Ceea ce este la modă, ca moda trece... Ceea ce fac eu astăzi, mi-a fost dat ca să fac! Căci am venit pe lume cu o menire! Ceea ce legi tu aici pe pământ, se leagă și în ceruri. Artistul face, în fond, jucării pentru oamenii mari... iar... Trupul nostru omenesc este frumos doar în măsura în care oglindește SUFLETUL!

* * *

Un artist nu cred că trebuie să se însoare, fiindcă poate fi masacrat de femeia lui, care se lăbărțează, încearcă să-l subjuge și să-l transforme în eroul papucului. Bărbatul pleacă în bătălii, moare ca ostaș, se ia de piept cu viața. Femeia lui trebuie să aștepte ca Penelopa, întoarcerea lui Ulise.

* * *

Atunci când ai încetat să mai fi copil, ai murit demult! Dacă nu m-am însurat la tinerețe pentru că eram sărac, acum nu, pentru că sunt bătrân și n-aș mai apuca să văd fericirea copiilor mei. Sculpturile mele sunt fecioarele mele ... Pe ele le gătesc ca de nuntă!

* * *

Vedeți, operele, pietrele, pot să devină dintr-o dată șugubețe! Vorba daltei trebuie să fie respectuoasă și iubitoare... Numai astfel îi poți mulțumi. O sculptură desăvârșită trebuie să aibă darul de a-l vindeca pe acela care o privește. Și tot prin artă, te vei detașa de tine însuți...Iar măsura și numărul de aur te vor apropia de absolut.

* * *

Zborul, ce fericire! Eu nu am căutat în toată viața mea decât esența zborului... O pasăre a intrat, odată, prin fereastra Atelierului meu. Și încerca să iasă bătând în geam și nu găsea ieșirea – căci se lovea mereu de sticlă. S-a așezat apoi să se odihnească. Și a încercat din nou și a ieșit. Sculptura este la fel: dacă găsești acel geam (acea ieșire), te ridici înspre cer, intri în împărăția cerurilor... Spre imensitatea văzduhului, aceasta este Pasărea mea. Eu am voit să înalț totul dincolo de pământ și să reprezint imponderabilul

într-o formă concretă... Păsările mele zboară! Toate cele 29 de păsări ale mele... zboară!

* * *

Noaptea mi te aduce în brațe; te dezmierd, te sărut, îți spun vorbe dulci, mă joc cu părul tău; ziua lucrez și gândurile mele nu te părăsesc. Apoi o luăm de la capăt. Ia spune-mi, iubito, de ce nu mi-ai legat ultimele două scrisori cu comoara ta pe care știi că o ador? Asta m-a durut. Spune-mi, draga mea, deschide-ți larg inima, spune-mi tot, sinceritatea e cel mai frumos lucru, risipește grijile și liniștește-ți sufletul. De ce nu mai legi scrisorile cu șuvițe din părul tău? Mai bine nu făceai așa de la început, pentru că acum asta mă chinuie. Spune-mi, iubito, spune-mi repede.

* * *

Statuia mea, înțelegeți, este femeia, sinteza însăși a femeii, eternul feminin al lui Goethe redus la esență. Cinci ani am lucrat, și am simplificat, am făcut materia să spună ceea ce nu se poate rosti. Și ce este, în fond, femeia? Un zâmbet între dantele și fard pe obraji? Nu! Nu asta este femeia! Pentru a degaja această entitate, pentru a aduce în domeniul sensibilului acest tip etern de forme efemere, timp de cinci ani am simplificat, am fnisat lucrarea. Și cred că, biruind, în cele din urmă, am depășit materia. De fapt, e chiar păcat să strici

frumusețea unei materii sfredelind mici găuri pentru ochi, sculptând părul, urechile. Și materia mea e atât de frumoasă prin liniile acestea sinuoase, strălucind ca aurul curat și care rezumă într-un singur arhetip toate efigiile feminine de pe pământ.

* * *

Te îmbrățișez mult, mult, mult, mult. Am găsit cerceul tău printre pietrele mele și mă bucur că e în siguranță. M-am gândit și mă gândesc mult la tine, tot timpul... te îmbrățișez din adâncul inimii și te aștept cu cea mai mare dragoste. Îți mulțumesc mult pentru fotografii. Arta ta este un fenomen, și nu rezultatul unei evoluții, în toate artele este exact la fel. Școala nu ne învață decât ceea ce știm. Drumul înainte este necunoscut, dar noi oricum mergem pe el, împinși de o nevoie profundă, care ne macină în permanență. Această nevoie profundă e ca o piatră prețioasă, brută, pe care trebuie să o lucrăm cu răbdare și metodă. Noi n-avem decât credința spre a o ghida, draga mea!

* * *

Diavolul și bunul Dumnezeu nu se află separați, în realități, și nu sunt nici aici și nici acolo, ci ei sunt... simultan și pretutindeni... Îmi cereți să fu perfect ca însuși esența Zborului? Duceți-vă și îmbrățișați

Columna Infiririi cu palmele mâinilor deschise . Apoi, înălțându-vă ochii, priviți-o și veți cunoaște, astfel, într-adevăr, sinele cerului. Aceasta Coloană, negare a Labyrinthului va fi una dintre minunile lumii! Ce rămâne oare din noi în amintirea celorlalți, după moarte? Numai amintirea ochilor și a privirilor cu care ne-am revelat dragostea pentru oameni și lume. Eu mă aflu acum foarte aproape de Dumnezeu, și nu îmi mai trebuie decât să întind o mână spre El, ca să îl pipăii!... Îl voi aștepta pe bunul Dumnezeu în Atelierul meu... Nici nu vă puteți da seama de ceea ce vă las eu!

NIMIC NU POATE FI CONSTRUIT FĂRĂ DRAGOSTE...

Există un adevăr, acela potrivit căruia nimic durabil nu poate fi construit fără dragoste, iar adevărul acesta l-a dăltuit în piatră și marele sculptor Constantin Brâncuși, cel care era încredințat că misiunea artei este să creeze bucurie și că sculpturile sale nu trebuie respectate, ci trebuie iubite: „Eu am vrut să înalț totul dincolo de pământ. Eu am făcut piatra să cânte pentru Omenire. Sculpturile mele sunt chiar și pentru cei orbi. Ceea ce vă dăruiesc eu este bucurie curată”.

Personal, din creația de excepție a sculptorului care fără nicio îndoială a influențat, prin operele sale, modul de a înțelege nu numai arta, ci și lumea și viața însăși, rezonoz într-un fel aparte cu „Pasărea măiastră” și cu toate păsările prin ale căror aripi a surprins, în zeci de lucrări, în piatră, în bronz sau în marmură, însăși fascinația și esența zborului. Poate și pentru că mi se pare extraordinar că, prin pasărea legendară cu pene de aur și

cântece fermecate din folclorul românesc de care s-a lăsat inspirat, Constantin Brâncuși a reușit să găsească, pentru totdeauna, un privilegiat loc sub cerul universalității poporului român, din mijlocul căruia s-a ridicat din Hobița Olteniei.

Mari muzee ale lumii îi găzduiesc astăzi măiestrele păsări și, prin ele, originala abordare artistică a temei zborului, dar și o dovadă de apartenență geografică și temporală la spațiul românesc. Acel spațiu pe care l-a identificat și în melocitatele cântecului popular încât i-a mărturisit marii artiste Maria Tănase: „Aș fi în stare să dăltuiesc pentru fiecare cântec de-al nostru o Pasăre Măiastră!” A fost și rămâne aceasta mărturisirea unui artist fără de egal, intrat definitiv în universul creației de excepție a lumii, care trădează în același timp și ceva din dăltuirile interioare pe care poveștile de iubire ale marelui creator le-au lăsat în propria sa existență.

Într-un volum publicat în 1967, cu referire la viața amoroasă a lui Constantin Brâncuși, Petre Pandrea notează că sculptorului, la fel ca și în cazul lui Johann Wolfgang von Goethe, „un șirag de femei-perle i-au urmat volens-nolens calea vieții”, Maria Tănase – ea însăși supranumită „Păsărea măiastră a cântecului românesc”- fiind

una dintre acestea. Iar dacă, închizând ochii, îl aduc pe Constantin Brâncuși în închipuirea mea ca pe magistralul creator al zborului măiastru al păsării vrăjite care a zburat din legenda românească sub cereasca aură a artei culte, înscriindu-se definitiv în modernitatea acesteia, dar și pe cel atins 142 de aripile păsării iubirii ajunsă și la omeneasca-i fereastră a inimii, nu pot să nu apreciez performanța unui inedit spectacol de a surprinde exact această alăturare: creator și om.

Ca adevărată performanță este aducerea ei în fața publicului, pe scena Teatrului Românesc, într-un lăudabil demers artistic, interpretativ și științific, dificil și emoționant deopotrivă, asumat cu succes de valoroasa actriță și scriitoare Claudia Motea, susținută, în viziunea regizoarei Beatrice Rancea, de acorduri de pian, de vocea inconfundabilă a actorului Marius Bodochi. Acest remarcabil artist a dat glas replicilor sculptorului Constantin Brâncuși, spre a întregi astfel nouă dintre poveștile de iubire ale marelui sculptor.

În fapt, file ale aceleiași povești de viață a „poetului formelor cioplite”, dăltuită în coloana fără de sfârșit, așezată la masa tăcerii ori în bronzul muzei adormite, ridicându-se în slăvi cu aripi de pasăre măiastră, mereu și mereu la fel: pe un drum

al iubirii chemătoare de iubire... Fiindcă nimic durabil nu poate fi construit fără iubire... Iar în opinia mea, fără niciun dubiu, Constantin Brâncuși a dat pietrei, marmurei ori bronzului, durata veșniciei și încă o zi!

Martha Maria Mocanu
Director general BES România